

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 5.20, za pol leta K 2.60, za četrt leta K 1.30. Posamezna številka 10 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 5 mark, za Ameriko 2 dolarja. Pošiljatve na uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6, prvo nadstr.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enostolpnimi petiti vrsticami se zaračunavajo in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri trikratni po 16 vin., pri šestkratni po 14 vin., pri celoletnih objavah po 12 vin. za vsakogar. — Za razne izjave itd. stane petiti vrstica 24 vin. — Reklam. so pošt. ne proste. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo.

Samozavest.

Vojna je zvišala delovno vrednost. Brezdelnost je mnogo manjša v vojnem času. Povsod se išče delovne moči. Njih število se je znižalo, ker stoji milijone moških v vojni službi in so vsled tega odtegnjeni koristnim in življenjske vzdržajočemu kulturnemu delu. Vsi starčki, žene in otroci, ki so še ostali pri delu, morajo delati neke za sebe, temveč tudi zanje. Oni naj se hranijo in oblačijo in njim poleg tega pošiljajo orožje in municijo. To pa zahteva mnogo truda in dela. In dan in noč ropotajo stroji.

Dragocenejše je postalo delo in je danes potrebnejše, kakor kedaj poprej. Vsak, ki še količkaj giblje roki, se uporablja na delavskem trgu. Če pa je izučen delavec, ali pa še celo izurjen v stroki vojnih potrebščin, potem se pulijo zanj in nič se ne povprašuje po njegovi starosti. Marsikateri osiveli starček se čudi, da je naenkrat zadobila njegova delovna sila tako vrednost. Pred vojno je romal od podjetja do podjetja in trkal je prav pohlevno na vrata biroov. In mnogokrat je bil zaničljivo zavrnjen: češ, prestar si! Pa saj je bilo tovarničarju v izobilju na razpolago zadostno število mladih in čvrstih moči. Ti pa stoje danes na fronti.

Ravno isto je bilo pri prav mladih; v njih ni bila viditi polna vrednost delavca. Danes se pulijo zanje. Delodajalci so veseli, če napolnijo delavnice s takimi otroki in ženami. Zatorej se ne smemo čuditi, da se je izvršil temeljiti prevrat v duševnem življenju tega delavstva, kar lahko opazujemo ob vsaki priliki. Stari delavec, ki je bil prej dostikrat nepotreben, predstavlja zopet gotovo vrednost na delavnem trgu. Rabi se ga in zato se ne čuti več nepotrebnega. In to čustvo je vstvarilo popolnoma drugega človeka, človeka, ki je zadobil izgubljeno samozaupanje v svojo zmožnost. S tem pa je zopet zadobil samozavest izza mladih, skoraj že pozabljenih dni. Samozavestno in pogumno nastopajo vsi drugi. zavedajoč se, da se rabi njih roke; delo je poskočilo v ceni in žnjo tudi vrednost delavca.

Ta stopnjevana vrednostna zavednost delavstva se pojavlja na različni način. Vsak tovarniški delavec, premogar ali pa okenski čistilec se zaveda svoje moči, ki jo kaže v javnosti ob vsaki priliki. Tudi natkar ne streže več na ostuden in servilen način in se ne suče več kakor kužek okolo gosta, da bi s tem zaslužil višjo napitnino. Tudi izvošček ne teka več za po vozu povprašujočim, marveč teka povprašujoči za njim. V vsem javnem življenju se opaža nekaka samozavest delavstva in vsak občuti, da je neobhodno potreben.

Umevno je, da se taka samozavest, dasi je razveseljiva, dostikrat prevrne v prenapetost, kar se lahko opazi posebno pri mladinskih delavcih. Taki pojavi so časih zelo neprijetni, ali bolje sto slučajev prenapetosti kakor le en slučaj pasje servilnosti. Taki obžalovanja vredni izrastki izvirajo največ iz nenavade. Dosti je takih ljudi, ki se le težko privadijo tujemu mišljenju in ki postanejo takoj ošabni, če čutijo, da raste njih vrednost. To opazujemo pri vseh družabnih razredih. Radi tega je vpitje špiisarjev radi takih izrastkov le farizejstvo. Taka pre-

napetost se bode takoj podelila, ko postane delovna vrednost splošen in družaben pojav. Potrebna je samozavest delavstva. Jo povsod tam zbuditi, kjer še ni zbudjena, to je naša dolžnost. Ohraniti jo bo treba za čase, ko bo zopet padala delovna vrednost posameznika.

Ne želimo si več doživeti časov, v katerih je beračil delavec ponižno za uporabo, ker nič ne more bolj kakor to, onečastiti delo in izpodkopati samozavesti delavca.

Delavstvo rabi samozavest, ta naravni ponos moža za svojo delavsko čast in pravico soodločbe pri ceni lastnega blaga — delovne moči. Naša dolžnost je, da zbudimo in ohranimo to samozavest.

Za izvršbo tega dela, so poklicane strokovne organizacije. Že v mirnem času smo opazili, da je velika razlika med organiziranim in neorganiziranim delavcem. Dočim nosi prvi glavo pokoncu, krivi drugi hrbet, ker se čuti neorganizirani osamljen, dočim dobiva organizirani moč v solidarnosti tovarišev. Zatorej poglobimo strokovno misel! Ona daje delavcu občutek moči in ponosno samozavest. Zatorej osnujmo nove uveljave, potem katerih zabranimo prostitucijo v mišljenju posameznika in poniževanje pred močjo podjetnika. To pa je le mogoče potem moči strokovne organizacije, ki podpira vsakega člana v boju za obstanek, s sklenjenim nastopom organiziranega delavstva za zvišanje mezde in znižanje delovnega časa, potem delovnih in plačilnih pogodb, potem podpor v posebnih slučajih in potem urejene delovne posredovalnice.

Naravno samozavest delavca vzdržati je moralna dolžnost, ker ta odstrani klečplastvo in pasjo ponižnost, odstrani umazanost in neslogo in je neobhodno potrebna postojanka na potu emancipacije dela iz kapitalističnega suženstva, ona nam uglaadi pot, ki vodi k svobodnemu človečanstvu.

Naprej, nazaj ne smemo!

Naše organizacije so imele svoje občne zборе, svoje zvezne shode. Ob jako neugodnih razmerah so zborovali zopet letos naše organizacije po daljšem odmoru. Pregledali smo na teh zbore vse gorje delovnih, mezdnih in vseh drugih razmer, ki jih je prinesla vojna s seboj. Socialne razmere so naravnost kričeče, prehrana nezadostna, delavstvo je brez svobode, ječi kakor jetnik v suženjskih verigah razmer. Slika, ki so jo podali naši občni zbori, nam tako jasno pravijo, da bi tega gorja ne bilo treba, če bi proletarijat, milijoni človeštva imeli razum na pravem mestu. Razmere, ki jih preživljamo, karakterizirajo stopnjo človeške kulture sploh, zlasti pa, da ogromna večina delovnega ljudstva nima dovolj vpliva ali pa tudi prav nič na dogodke v zgodovini človeštva.

Nešetokrat smo morali priznati, da je delavstvo po svoji večini krivo samo, če ne odločuje v javnem življenju, če si ne ustvari srečnejšega življenja z dosego boljših razmer; zakaj niti misliti si ne moremo prav, kako je to mogoče, da tako ogromna večina delavstva nima potrebnega vpliva na svojo lastno usodo.

Vsi občni zbori so uvideli ta nedostatek. Vojna nas je mnogo izučila. Vedeli smo, kaj je vojna, kaj prinaša vojna. Vedeli smo da je vojna največja nesreča za človeštvo,

toda občutili nismo te nesreče, ki jo sedaj okušamo v vsej grozoti. Vojna zadeva sicer vse človeštvo, toda najhujša je za široke množice. Dočim imoviti sloji žive v izobilju, odirajo nemaniče, dočim kapitalisti gromadijo milijone in uničujejo s svojim izkoriščanjem vse delovne sloje, umirajo vojaki na bojiščih, umirajo otroci, starčki in žene doma počasne smrti gladi in naporu. Vso to mizerijo občutimo, vidimo in so govorili o njej tudi na naših občnih zboreh.

Ali je pomoč proti temu? Priznati moramo, da trenutne pomoči ni. Toda v sedanjih vojni se je kapital okrepil, koncentriral tako silno, da po vojni v strah vesoljnemu nekapitalističnemu svetu, sila, ki bo hotela vladati ves svet in ga izkoriščati.

Z ozirom na to črno bodočnost so vse zveze lani in letos sklepale, kako naj se delavske organizacije okrepe. V tem oziru je le ena pot močna zavedna organizacija, ki je finančno dobro podprta. Vse zveze so zato pozivale na svojih zboreh, da naj se razvije najživahnejša organizacija med delavstvom, da spravimo zadnjega delavca v organizacijo. Obenem pa so vse organizacije zvišale prispevke v zavesti, da more le denarno močna organizacija dati članom potrebno zaslombo. Zbuditi je treba med delavstvom zavzet, kulturno naobrazbo in samozavest. Dobro organizirano delavstvo, zavedni člani in materialna podlaga spravijo delavstvo do potrebnega vpliva, da varuje svoje pridobitve, da pripori nove pravice, do katerih ima naravno pravico. Delavec more priti do veljave. Priti pa s svojo lastno močjo!

Po tej poti moramo naprej, ne nazaj!

Pozor rudarjem!

Dvajset let — brezpravni!

Dne 1. julija t. l. je poteklo, odkar je bil uveden zakon o obrtnih sodiščih in o sodstvu glede na obrtne delovne, učne in mezdne spore. Obrtno in industrijsko delavstvo ima že 20 let važno pravico. To delavstvo more spraviti svoje spore glede vprašanja delovnega razmerja pred posebno v ta namen ustanovljeno sodišče, pred obrtno sodišče, kjer se obravnavajo taki sporni slučajji. Že 20 let ima delavec zanesljivo pravno pomoč v poklicnih sodiščih, kjer sodelujeta od njega izvoljeni zaupnik kot sodnik. Že 20 let so rudarji izključeni od te pravne pomoči, od te pravne ugodnosti, zakaj za rudarje obrtna sodišča še danes ne veljajo!

Centralna organizacija rudarjev zahteva tako sodišče za rudarje že od početka svojega obstoja in tudi na petem Unijskem zboru je bilo sklenjeno, da se zahteva **sodstvo za rudarje**. Za razsojanje spornih vprašanj, ki nastanejo iz delovnega razmerja naj bodo pristojna ali obrtna sodišča ali pa naj se ustanove poklicna sodišča.

V rudarstvu je okoli 180.000 delavcev. Kako pride do tega, da se tako veliko industrijsko skupino kar izključuje od tako važne pravice? 27 let so se borili rudarji za zavarovalnico za neizgode in 20 let so že brez pravice na pravni pomoček pri delovnem razmerju.

Kako je to mogoče? vprašujemo! Rudarji vedo eno: Rudniški posestniki so

najbrutalnejši in najupornejši delodajalci, kar jih je! Tako so jih vzgojili rudarji sami. Ne-zgodna zavarovalnica se je morala uvesti šele s cesarsko naredbo, ker je postalo uničevanje in pohabljanje ljudi v rudništvu že javen škandal. Prostovoljno ne dajo ti gospodje nič, ne kosček rudarskega prava, ne vinarja mezde. Vse to si morajo rudarji priboriti! A priboriti se more s pomočjo močne strokovne centralne organizacije!

Domači pregled.

Avstrijski cesar Karl rumunskemu kralju. Po časopisju sporazuma kroži vest, da je cesar Karl priporočil rumunskemu kralju še preden so se pričela pogajanja, naj sklene mir s centralnimi državami. V priponici je opozarjal na rusko revolucijo, ki preti tudi centralni Evropi. Obenem mu je obljubil, da se centralne države zavzamejo za rumunsko dinastijo, dočim je ententa pustila Rumunijo na cedilu.

Razširjena seja avstrijske strokovne komisije, h kateri so povabljene zveze in tajništva posameznih dežel, se vrši na Dunaju dne 28. in 29. t. m.

Občni zbor Obče rudniškega saveca se je vršil v nedeljo, dne 21. t. m. v Zagrebu. Navkočih je bilo okoli 100 delegatov. Na dnevnem redu je bilo najvažnejše vprašanje o obliki strokovne organizacije. Prevladovali sta dve struji. Ena (sodr. Korača), da naj se izvede enotna organizacija za vse stroke, ena pa (sodr. Bukšeg), da naj se organizira delavstvo po posameznih strokah. Večina je bila za enotno organizacijo. Za predsednika je bil izvoljen soglasno s. Bukšeg, ki pa je mesto odložil. Končno je bil odbor pooblaščen, da izdela končno pravilnik sam. Nedvomno je organizacija po strokah nujna stvar za današnje razmere, zakaj centralizacija je mogoča kljub temu. Upamo, da bo delavstvo na Hrvaškem tudi uvidelo to potrebo in krenilo na bodočem posvetovanju na praktičnejšo pot. V Hrvaški in Slavoniji imajo že sedaj okoli 5000 organiziranih delavcev, dasi je bila organizacija dve leti sistirana.

Seidler je podal demisijo, ki jo je cesar sprejel. Politična karijera ministrskega predsednika Seidlerja je kaj čudna. Nedsleden mož je bil. Kot uradnik je morda imel nekaj zmisla za ustavno preudbo Avstrije, toda kot ministrski predsednik je bil pod vplivom premočne kaste nemške buržoazije in kapitalistov ter najbrže tudi vojaške uprave, da bi bil utegnil kaj storiti po svojem prepričanju. Če se spominjamo na njegove izjave o miru, na obljube meseca februarja, ki jih je dal delavstvu, dalje na kolebanje med strankami, ko si je z vsakim nastopom skoro natvezil na vrat to ali ono politično stranko. Šele zadnje dni je zavzel odločno nemški kurz, ki pa mu tudi ni zagotovil večine za proračun, ki je predložen parlamentu. Kdor opazuje vse to politično vrvenje, se mu zdi, kakor bi bilo vse to nalašč uprizorjeno za javnost, a za kulisami se kujejo naklepi in načrti, o katerih pravzaprav nič ne vemo. Kot njegovega naslednika smatrajo dra. Hussareka. Baron Hussarek je klerikalec, posvetuje se s strankami, bil je v avdijenci pri cesarju. Novi kandidat za ministrsko predsedstvo je bil naučni minister v Stürgkhovem in Clam-Martiničevem ministrstvu. Nemci vztrajajo na sedanjem kurzu in za ta posel se jim zdi povečini Hussarek primeren mož. Delavstvo se ne more zanašati na boljše razmere pod Hussarekom, zakaj kolikor vemo je ta baron odločnejši nego je bil Seidler ter bo skušal uveljaviti to, kar Seidler ni hotel ali ni mogel. Ministrstvo bo baje uradniško, nepolitično, in šele jeseni naj bi se mu pritegnilo tudi parlamentarne člane. Ta napoved je jako previdna, ki pa nam ne priča o dobri volji vlade, marveč le, da hoče vlada imeti čas za pogajanja in za pridobitev potrebne zaslombe za vladanje. Na spremembo ustave ne misli, vsaj je niti

ne omenja ne. Zdi se nam, da prihajamo z novo vlado v izrečni absolutizem, ki smo ga imeli sicer sedaj tudi, toda grešnik je bil parlament in politične razmere. Vendar pa vobče že obupavajo tudi nad Hussarekovo misijo. Kaj pa potem, je še odprto vprašanje.

Novi ministrski predsednik je postal baron Hussarek. Imenovan je bil dne 24. t. m.

Državni proračun. 21 tisoč milijonski kredit. — Nad 38 1/3 tisoč milijonov za vojne namene. Finančni minister baron Wimmer je predložil dne 22. t. m. poslaniški zbornici finančno postavko in državni proračun za upravno leto 1918-19. Proračun upošteva vse razmere, ki jih je povzročila vojska in je prikrojen tako, da traja vojska še do konca upravnega leta. Skupni izdatki so proračunani s 24.321 milijoni kron. Obresti vseh dosedanjih vojnih dolgov, vseh osem vojnih posojil proračun upošteva, so proračunjena z 2510 milijoni kron. V prehajalnih izdatkih so proračunali med drugimi sledeče postavke: Prispevek Avstrije za mobilizirani skupni sili 12 tisoč milijonov kron, vpoklicanec pod orožje in njih svojcem 3501 tisoč milijonov kron vojnim, beguncem 541 milijonov kron, za olajšanje prehrane 201 milijonov kron, za doklade državnim nastavljenecem z delavci 854 milijonov kron. Državne dohodke so proračunali s 4855 milijoni kron, od katerih odpade na redne dohodke 4551, na prehajalne dohodke pa ostanek 314 milijonov kron. Primanjkljaj rednega proračuna so proračunali z 1898 milijoni kron, prehajalnega proračuna pa s 17.568 milijonov kron; ves primanjkljaj se torej proračuna z 19466 milijonov kron. Vlada zahteva pooblastila, da sme najeti kredita 21 tisoč milijonov kron. Iz prilog posnemamo, da je izdala Avstrija v čisto vojne namene v prvih štirih letih vojske 38.636 milijonov kron, in sicer prvo vojno leto 6327, drugo vojno leto 9513, tretje vojno leto 11.453 in četrto vojno leto 11.343 milijonov kron. V vojne namene petega vojskega leta zahteva proračun 12 tisoč milijonov kron. Finančna postava pa upošteva tudi možnost, da se vojska v upravnem letu konča in določa, da se smejo izdajati prispevki za vojsko le v mesečnih obrokih. Dne 30. junija 1918, ob končanem četrtem vojnem upravnem letu so znašali vsi vojni dolgovi 57.201 milijonov kron.

Obtožnica proti Seidlerjevemu ministrstvu glede na neustavne odredbe in naredbe, ki so jo vložili Čehi v državnem zboru, je bila odklonjena. V glavnem je šla obtožba proti okrožjem na Češkem.

Določitev novih najvišjih cen za klavne svinje. C. kr. štajersko namestništvo je določilo za zaklane oziroma žive svinje sledeče najvišje cene, ki veljajo od 20. maja 1918. I. Zaklane svinje: A) mesnate svinje. 1. za manj mesnate 12— do 14— K za 1 kg, 2. za dobro mesnate 14— do 16— K za 1 kg. B) Pitane svinje. 1. za pitane svinje 16— do 18— K. 2. za težke pitane svinje I. vrste od 18— do 20— K za en kg. II. Žive svinje: Za 1 kg žive teže svinj vrst A za 25 %, vrst B za 20 % manj nego za zaklane svinje, t. j. A) Mesnate svinje: 1. za manj mesnate 6— do 10 50 K za en kg, 2. za dobro mesnate 10 50 do 12— K za 1 kg. B) Pitane svinje: za pitane svinje 12 80 do 14 40 K za 1 kg, 2. za težke pitane svinje I. vrste 14 40 do 16 40 K za 1 kg. Vse cene veljajo na licu mesta, kjer se svinje tehtajo in prevzamejo.

Prevzemne cene za žito in sočivje glasom naredbe urada za ljudsko prehrano in finančnega ministerstva z dne 27. junija 1918 so: Za 100 kg pšenice 55 K, rži 55 K, ječmena 50 K, ovsa 50 K, prosa 50 K, koruze 50 K, ajde 100 K, graha 120 K, leče 150 K, fižola 100 K. Pri oddaji v času od početka žetve do 15. julija se zviša cena za 25 K, od 16. do 31. julija za 20 K, tekom avgusta za 15 K, tekom septembra za 10 K, od 1. oktobra do 20. decembra za 5 K. Za semensko žito bo poljedelsko ministrstvo še posebej določilo pribitke. Za polno prev-

zemno ceno je prevzeti samo zdravo, očišćeno in suho žito.

Preganjanje zaupnika rudarskih paznikov v Trbovljah. (Interpelacija posl. Benkoviča in tov., vložena dne 22. julija do domobranskega ministra in ministra za javna dela.) Pritožbo rudarskih paznikov in poduradnikov trboveljske premožokopne družbe je zastopal med drugimi tudi kancelist Josip Molek pri pritoževalni komisiji v Gradcu meseca maja 1918. Od tega časa sem zasleduje obratno ravnanje tega poduradnika, ker je po njegovem mnenju spiritus agens pritožb poduradnikov. Že koncem marca 1918, ko je bila akcija poduradnikov za zvišanje draginjskih doklad v teku, katera akcija je imela uspeh ter se je končala z medsebojnim sporazumom, je obratni ravnatelj očital bivšemu Molekovemu šefu, zakaj ga ni predlagal perlustracijski komisiji, ki je takrat delovala v Trbovljah, da bi ga vpoklicala k vojakom. Tudi sicer je ravnatelj istemu šefu očital, zakaj Moleka ne spravi stran. Te persekucije so trajale tako dolgo, da so imele končno sedaj zaželjeni uspeh. Ko je bila nedavno zopet v Trbovljah perlustracijska komisija, je inženir Holik zopet označil Moleka štacijskemu poveljniku Faschingu kot onega, ki ga je treba spraviti iz rudnika. Podpolkovnik Fasching se je takoj oziral na to željo ter je skrbel za to, da je bil Molek vpoklican. Molek je sposoben samo za črnovojniško službo brez orožja, in sicer kot pisar. Vsled tega je poslal Molek pritoževalni krajevni komisiji v Trbovljah pritožbo, ker se ne sme brez zadostnih vzrokov, zlasti hudega zanemarjenja v službi, nikdar vpoklicati. Sploh Molek ne reflektira več na mesto v Trbovljah, marveč prosi za mesto pri c. kr. vojaškem rudarskem uradu v Lubiji pri Prijedoru v Bosni. Molek ni zagrešil ničesar drugega, kakor da je nastopal kot zaupnik poduradništva. To je nov nezaslišan slučaj terorističnega sistema, katerega se poslužuje podpolkovnik Fasching v Trbovljah, da prepreči vsako stremljenje delavstva in poduradništva po izboljšanju njih materialnega položaja in da označi njih tozadevno delo kot upor. Vprašamo c. kr. vlado, ali je pripravljena storiti potrebno, da se takoj popravi krivica, ki se je zgodila kancelistu Josipu Moleku pri premožokopni družbi v Trbovljah?

Jesenice na Savi. Razmere pri nas se prav nič ne izboljšajo. Zadnjič enkrat so nam celo prepovedali shod, in sicer društveni shod, na katerem smo hoteli govoriti o naših mezdah in prehranjevalnih razmerah. Okrajno glavarstvo je storilo očitno v interesu »miru«, ne da bi pomislilo, kakšno življenje je pri nas, kako potrebne so razmere izboljšanja v vsakem oziru. Ničesar nimamo; kdor ima denar že še dobi po skrivnih potih, kdor pa nima veliko denarja ali blaga za zameno, ta je revež. Hoteli smo izpopolniti aprovizacijo, zlasti glede na mleko, pa je odrekla. Oblast ne stori ničesar, kar bi izdatno vplivalo na izboljšanje razmer; ose odredbe, vse naredbe so take, da jih le malokdo upošteva, toda mampomoč nam ni dovoljena. Kam vede to, vedo pač le tisti, ki vse to tako »modro« komandirajo.

Koroški državni poslanec Dobernig (nemški nacionalce) je dne 24. t. m. umrl.

Zračna pošta Dunaj-Budimpešta se ustavi. Iz Budimpešte poročajo, da se glede na nesrečo na budimpeštanskem letališču merodajni krogi bavijo z vprašanjem, ali bi ne bilo umestno, ustaviti zračno pošto Dunaj-Budimpešta, ker so po dosedanjih izkušnjah praktični uspehi skrajno nezadovoljivi. Zračna pošta Dunaj-Budimpešta je od danes naprej ustavljena, ker se je že drugi pilot ubil.

Konrad von Hötzendorf je bil odpuščen od poveljstva na fronti. Nemški listi priznavajo, da ni bil posebno srečen kot praktik.

Zaloge premoga postajajo vedno manjše. Posebno ostravsko-karvinskega črnega premoga se vedno manj izkoplje; produkcija je padla v prvih 6 mesecih 1918 za 16:5 odstotkov napram pretečenemu letu. V celi Avstriji se je izkopal pred vojno povprečno vsakega pol leta 150 milijonov metrskih stotov rjavega in črnega premoga. l. 1917. od 1. januarja do 30. junija 96 milijonov in letošnji prvi tečaj samo 86 milijonov, torej komaj 57 odstotkov normalne množine. Raditega se je bati, da bo letos pozimi vladalo hudo pomanjkanje premoga.

Grof Tisza postane zunanji minister? Grof Czernin se je mudil v Budimpešti in je konferiral zlasti s Tiszom. Grof Czernin hoče pridobiti Ogre za trdno nemški kurz in prav verjetno je, da se kujejo načrti, kako bi nadomestil neagilnega grofa Buriana agilni in absolutistični magnat grof Tisza.

Na Ogrskem so odklonili žensko volilno pravico v državni zbor, dasi je bila predlagana silno omejena pravica. Zmagal je torej zopet grof Tisza.

„Prepovedani“ časopisi. Sledeči listi so za fronto prepovedani: Arbeiter Zeitung, Arbeiterwille, Friede, Glas Slobode, Slovenec, Slovenski narod, Lidové Noviny, Venkov, Večer, Narodni Listy, Il Lavoratore, Ilustrovany Kuryr Codzieny, Kuryr - Lwow-ski, Piast, Vilag, Nepszava, Naprej, Hrvatska Država, Hrvatska Njiva, Glas Slovenaca, Hrvata i Srba, Berliner Arbeiter Zeitung. — In kdo je izdal to prepoved? Generalna vojnopoštna direkcija!

Analfabetizem v Bosni in Hercegovini. V preteklem šolskem letu je bilo v anektiranih deželah skupaj 487 ljudskih šol. Od teh je bilo 331 deželnih, 146 konfesionalnih in 10 zasebnih. Učencev je bilo 42.587 kar ne znaša niti tretjine vseh šoloobveznih otrok. Od prebivalcev, ki so stari nad 7 let, jih zna čitati in pisati 177.168, to je komaj 12 odstotkov vsega prebivalstva. Analfabetov je bilo 1.311.822, t. j. 79 odstotkov. Nekateri kmečki okraji imajo nad 90 odstotkov analfabetov. Žalostna slika po 40 letni dobi avstro-ogrskih uprave!

Svetovni pregled.

Svetovna vojna. Najpomembnejši boji se vrše sedaj že nekaj časa na francoskem bojišču. Pričeli so bili Nemci ofenzivo na obeh straneh Reimsa med rekama Aisno in Marno. Toda to podvzetje so skušali Francozi parirati s protisunkom. Nemci so se na delu bojne črte tudi nekaj umaknili, toda francoska napadalna sila že pojema. Bojišče je dolgo skoro 40 kilometrov, torej je bila to velika akcija, ki pa najbrže zaenkrat ne bo popolnoma uspela na nobeni strani. Na Italijanskem bojišču se vrše v glavnem topovski boji; sicer ni važnejših podjetij. Nasprotno pa so pričeli Italijani živahno napadati v Albaniji ob zgornjem Devoliju. Na vseh bojiščih so ljuti letalski boji. — Potopljena je bila nekdanja največja prevozna ladja „Vaterland“ na obrežju severne Irske. Zaplenili so jo bili Amerikanci in je sedaj vozila 10.000 do 13.000 američanskih vojakov, ki so domala vsi potonili. V Rusiji se vrše neprestano boji. Vse gre proti vladi boljševikov: domači nezadovoljneži, sporazum in tudi osrednje države se trudijo, kako bi podpirale meščansko protirevolucijo v Rusiji. Najnovejša poročila trdijo zopet, da je bil car ustreljen v Uralški republiki. Poročila pravijo, da so carja usmrtili boljševiki, ker so se bali, da bi prišel Čehoslovakom v roke. Ta vest je pa tako naivna, da ji ni mogoče zaupati in ni nikakor logična z dogodki. O miru še ne govore mnogo. Le tu pa tam se oglasi posamezni glas, ki nam pa prav nič ne jamči. Dne 24. t. m. je minilo štiri leta, odkar je Avstro-Ogrska podala ultimatum Srbiji.

Dva mirovna predloga. „Zeit“ prinaša iz Berolina baselsko vest „Lokalanzeigerja“,

ki pravi: Pri zadnjem sestanku ententnih državnikov so bile postavljene minimalne zahteve ententnih držav, na podlagi katerih bi se spustile v pogajanja za mir. Temeljne točke teh zahtev so te-le: 1. Brezpogojno izpraznenje Belgije, Nemčija mora vrniti Belgiji njeno suverenost in ji plačati odškodnino. Belgija se ne sme smatrati kot zastava. 2. Nemčija mora brezpogojno vrniti Francoski Alzacijo-Loreno. 3. Avstro-Ogrska mora odstopiti Italiji Trst in Trentin. 4. Anglija obdrži Egipt in vse zavojevalne pokrajine, ki so bile nekdanje turške. 5. Nemčija se odpove vsem kolonijam. Če Nemčija sprejme te ententne mirovne pogoje, ententne države ne bodo obstojale na tem, da bi se odtrgala Poznanjska od Nemčije in ne bodo zahtevale razkosanja Avstro-Ogrske. Na vsak način pa se morajo obnoviti Srbija, Črna gora in Albanija. Albanija naj bi prišla pod italijanski protektorat Avstrija pa bi morala izreči svoj desinteressement v vseh balkanskih vprašanjih. — „Neue freie Presse“ poroča iz Berolina: „Vorwärts“ prinaša po „Novi Žizni“ pogoje, pod katerimi bi bila nemška vlada pripravljena skleniti mir. Glasom tega poročila je nemška vlada pred kratkim izročila španski vladi pogoje za eventualni mir. Ti pogoji vsebujejo tele točke: 1. Nobenih aneksij in nobenih kontribucij na zapadu. 2. Mirovne pogodbe z Rusijo in Romunijo ostanejo v veljavi. 3. Vprašanje samoodločbe narodov se reši na mirovni konferenci, enako tudi vprašanje usode Belgije. 4. Balkanska vprašanja se uredi šele na splošni mirovni konferenci. 5. Nemčija zahteva svobodno plovo po morju in razoroženje Gibraltara in Sueza. 6. Nemške ladje imajo pravico pri svojih potovanjih posluževati se angleških zalog premoga. 7. Vprašanje nemških kolonij se reši na podlagi statusa quo ante.

Osrednja zveza konsumnih društev v Nemčiji je imela 17. in 18. m. m. 15. občni zbor v Kolinu. Leta 1917 je pripadalo zvezi 1.112 društev z 2.200.000 člani. Promet je znašal v vseh društvih 717 milijonov mark. Lastni kapital znaša 112 milijonov mark, vloge in deleži 210 milijonov mark. Število članov se je tekom vojske zvišalo od 1.718.000 na 2.200.000, torej skoro za pol milijona.

Mirbachov naslednik Wolfov urad poroča: Bivši namestnik nemškega državnega kanclerja in bivši državni tajnik dr. Karel von Helfferich je bil imenovan za zastopnika Nemčije v Moskvi.

Kako vojna uničuje Bolgare. Po izkamenjastega zastopstva v Sofiji je bilo tam poročeno: 1915. leta 3843, 1916. leta 2602, 1917. leta 1894. Umrlo je 1915. leta 2900 oseb, 1916. leta 2948, 1917. leta 2707. Porok je bilo 754, 366 in 421.

Prehranjevalne razmere v Bolgariji. „Balkan Zeitung“ poroča, da je imela skupina Zanko Bakalova-Omarčevskega posvetovanja o prehranjevalnih vprašanjih in se je vodstvo pogovarjalo tudi z ravnateljem urada za prehrano. Ministrski svet se je pečal v posebni seji s predlogi kmečke stranke. Ob tej priliki se je doseglo popolno sporazumljenje vseh strank v vladnem bloku, katero opravičuje konec vojne za svobodo. — Generalmajor Protogerov, ravnatelj urada za prehrano, se je odpeljal te dni v Berlin na važno posvetovanje. Te dni je bil zopet ministrski svet, ki se je bavil v glavnem s prehranjevalnim vprašanjem. Organizirajo ribji lov v vseh vodah. Za domačo rabo sme rediti vsaka družina enega prešiča.

Ruski car ustreljen? Že drugič poročajo, da je bil car umorjen. Zadnja poročila pravijo da je bil na smrt obsojen in ustreljen. Druge vesti pa trdijo, da se nahaja v nekem samostanu.

Lord Robert Cecil je izjavil v nekem razgovoru o mednarodnem pospeševanju gospodarstva: „Edina ovira gospodarski združitvi je Nemčija, ki si je podjarmila

slabejše narode. Poleg Vzhodnega morja in Dardanel je spravila zdaj pod svojo kontrolo tudi Donavo, ker je odpravila mednarodno komisijo. Dokler traja vojska, moramo vse storiti, da uničimo gospodarski temelj nemške vojaške sile. Nemška vlada mora popolnoma izpremeniti svoj nazor, da se Nemčijo pripusti kot soudeleženko v gospodarsko skupnost.

Rusija socialistična republika. Peti kongres sovjetov je predložil osnovo za državno obliko Rusije. V smislu predloga naj postane Rusija socialistična republika, kjer vrhovna oblast naj bo sovjet. Kongres ima pravico izpreminjati ustavo in skleniti državne dogovore.

Rusija in Anglija. „Pravda“ izvaja: Rusija mora natančno opazovati angleško-francoski imperializem. Povedati moramo popolno resnico: Če tudi ne formalno, obstoja faktično vojska med Anglijo in Rusijo. Angleži nastopajo proti nam brez šuma in obotavljanja, brez oficijelnih not s tihim podzemeljskim rovanjem, da nas lepega dne žive ujamejo. Načrt, katerega zasledujejo, je jasen: združiti se nameravajo s Čeho-Slovaki, prodirati s severa, nas odtrgati od Sibirijske in vprizoriti protirevolucijo v Arhangelsku, Vologdi, Jekaterinoslavu in drugod.

Kolera zopet nastopa. V Varšavi so konstatirali 4 slučaje kolere. Meja proti Ukrajini je zaprta. V Petrogradu je zbolelo dne 8. julija 450, dne 9. julija pa 424 oseb za kolero. V Saratovu zahteva kolera silno mnogo žrtev. Na Švedskem so konstatirali v enem dnevu tri slučaje kolere. Tudi iz Petrograda poročajo dne 15. julija, da je tam izbruhnila kolera. Dne 14. julija je bilo naznanjenih 500 slučajev. Poročilo 19. t. m. pravi, da je bilo že 965 slučajev kolere. Manjka zdravnikov, bolniških strežnikov, in sanitetnega materiala. V Petrogradu je do 22. julija zbolelo na kolero okoli 1000 oseb. Iz Stockholma poročajo, da se širi tam kolera vedno bolj. Do 22. julija je bilo naznanjenih 53 slučajev, nekaj oseb je umrlo. Promet med Petrogradom in Stockholmom je ustavljen.

Vatikan in ententa. Znano je, da so bili odnosi med Vatikanom in glavnimi državami entente pred vojno jako nezadovoljivi. Francija, Anglija, Amerika niso imele pri papeški Stolicy niti svojih diplomatskih zastopnikov. Vojna je položaj spremenila. Ententa se je pričela bati, da bo Vatikan postal opasna diplomatska pozicija centralnih držav in je zato kmalu navezala s papeško Stolicco prijateljske stike ter sploh izkazovala papežu kot silni moralni potenci mnogo uljudnosti. Da je nedavno angleški prestolonaslednik posetil tudi papeža, je znano, in tudi Wilson vzdržuje vedno intimnejše stike z Vatikanom; celo razmerje med Italijo in poglavarjem katoliške cerkve se je znatno izboljšalo. Sedaj bo obnovila, kakor poroča

Društveni funkcionarji in člani, pozor!

Da vsa nerazporazumljenja odstranimo, sporočamo da je v soboto 30. tedenski prispevek t. l. zapadel.

Vsi člani, ki majo prispevek plačan samo do 30. tedna, se opozarjajo da ta teden zapadli prispevek vplačajo, ker drugače izgube članstvo.

Podpora se upravičenim članom le tedaj izplača, če je vsaj 23. prispevek t. l. že poravnan. Od izplačljive podpore pa se vsi zaostali prispevki odtegnejo.

„Frankfurter Ztg“, tudi Francija, ki je za časa velikega cerkvenega boja odpoklicala svojega zastopnika pri papeški Stolicy, diplomatične stike z Vatikanom. Za francoskega poslanika bo imenovan konzervativni francoski senator in bivši minister Denys Cochin, za papeškega nuncija v Parizu pa monsignor Tedeschi. Gre torej za pravcato ententno ofenzivo proti domnevani diplomatični poziciji centralnih držav pri papežu.

Kongres socialno dem. strank v Italiji prepovedan. Iz Lugana, dne 22. julija. Vlada je prepovedala nameravani kongres socialno-demokratskih strank v Rimu. „Avanti“ pravi, da morejo v vseh vojujočih se državah socialistične stranke svobodno in javno zborovati in sklepati, samo v Italiji ne.

Železniška stavka v celi Ukrajini. Dne 15. julija so pričeli stavkati železničarji na nekaterih železnicah v Ukrajini; stavki se je čez dva dni pridružil tudi Kijev, tako da ni mogel zapustiti mesto doslej še noben vlak. Z ozirom na to je prometni minister Butenko razglasil, da se izplačajo železničarjem za meseca maj in junij zahtevane plače tekom treh dni. Tudi glede preskrbe z živili je bilo izdanih nekaj odredb. Vse druge zahteve železničarjev pa je vlada kategorično odbila in jim obenem zagrozila, da odslovi vsakega, ki ne bi hotel takoj na delo. Ako se stavka nadaljuje, se postavijo železnice pod nemško vrhovno poveljstvo, oni pa, ki stavkajo, bodo izgnani iz Ukrajine.

Honduras napovedal Nemčiji vojno. Državni urad za zunanje zadeve sporoča, da je država Honduras napovedala 19. julija Nemčiji vojno. Diplomatični stiki so bili pretrgani že 18. maja.

Odredbe proti razširjenju španske bolezni. Občinski svet v Bernu v Švici je prepovedal proti razširjenju španske bolezni javno službo božjo, pogrebne svečanosti in spleh vsako shajanje. V kantonu Solothurn so zaprli šolo.

Španska bolezen v švicarski armadi. Kakor smo že poročali, divja španska bolezen tudi v švicarski armadi in sicer je mnogo smrtnih slučajev. V Pruntutu je mestna bolnica prenapolnjena, v Thurnu je obolelo zopet okoli 200 mož. Sedaj so storjene potrebne sanitarne odredbe in je na razpolago zadosti zdravnikov in strežnikov, tako, da je upati, da bo bolezen kmalu konec.

Izdajatelj Ivan Mlinar.

Odgovorni urednik Viktor Zora.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

NADOMESTILO MILA.

za pranje perila, izborna peneče in prekaša vse doslej v prometu se nahajajoče izdelke. 1 zavoje t. j. 5 kg K 12.—, 1 zavoje z 10 kg K 23.—

Preprodajalci dobe popust pri naročbi celoga zaboja z 50 kg. Belo mineralno milo za čiščenje rok in finejšega perila, 1 zavoje 32 kosov K 14.— Nadomestek za toaletno milo v raznih barvah, lepo dišeč, 1 zavoje 32 kosov K 18.— Toaletno milo s finim vonjem, roza barve, 1 zavoje 24 vel. kosov K 18.— Razpošilja po povzetju. Prt večjem naročilu naj se pošlje polovica zneska naprej. Najmanj se more naročiti en zavoje vsake vrste.

Izvozno podjetje M. JÜNKER v Zagrebu št. 6. Petrinjska ulica 3., III. telefon 23-27.

SRBEČICA GARJE LIŠAJ HRASTE

Najzanesljivejšo sredstvo proti temu je

PARATOL domače mazilo.

Ne maže, je brez duha, torej tudi čez dan uporabno. Velik lonček K 5.— dvojni lonček 9 K.

PARATOL-PRAŠEK Škatlja 3.— K. varuje občutljivo kožo

Qboje se dobi proti predplačilu ali povzetju pri

PARATOL DELAVNICE lekarnara Ulmer, Budapešta VII-13., Rózsá-utca 21.

Vsaka žena

ne j bere moje velezanimivo navodilo o

moderni negi prs.

Preizkušen svet, če uvenejo ali niso dovolj polne!

Pišite zaupljivo na naslov:

Ida Krause, Pressburg

(Ogrsko), Schanzstrasse 2. Abt. 97

Ne stane nič!

100.000

hvaležnih odjemalcev potrjuje, da koreninski pokončevalec „Riabalum“ v treh dneh brez bolečin odstranjuje kurja ocesa, bradavice, trdo kožo. Uspeh zagamčen. Cena 3 K, 3 lončki 7 K, 6 lončkov 11 K. Zobobol odpravlja „Fides“, če trdovraten revmatizem povzroča zobobol, kadar so vsa sredstva odročila in če so zobje votli. Če ni uspeha, denar nazaj. Cena 3 K, 3 škatljice 7 K, 6 škatljic 11 K. Nič več kamnene nasede, nič več slabega duha iz ust! Snežno bele zobe dobite po zobnem fluidu „Xiris“. Takojšnji učinek! Cena 3 K, 3 steklenice 7 K.

Podgane, miši se popolnoma iztrebijajo podgansko smrtjo. Če ne pomaga, denar nazaj. 100 zahvalnih pisem. Cena 4 K, 3 škatljice 9 K. Stenice uši, bolhe, ščurke uničuje z zalogo vred korenito „Thiera“. Cena 3 K, 3 kartoni 7 K, prašek zoper uši zraven 2 K.

KEMENY, Košice (Kassa), poštni predal 12/C 85, Ogrsko.

Učiteljska tiskarna

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

LJUBLJANA, Frančiškanska ulica šte. 6.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejše plakate in vabila za „shode in veselice.“

Letne zaključke

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd.

Stereotipija. Litografija.

Okrajna bolniška blagajna

v Ljubljani

Pisarna: Turjaški trg šte. 4, prvo nadstropje. Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne. Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/211—1/21		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Ivan Zajec splošno zdravljenje	1/210—1/211	2—3	Turjaški trg št. 4. Frančiškanska ul. 2.
Dr. Alojz Kraigher splošno zdravljenje	1—3		Poljanska cesta 18.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zgledati v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglednico); brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih. Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

Ivan Jax in sin.

Ljubljana Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev in stroje za pletenje (Strickmaschinen) za rodbino in obrt. Pisalni stroji Adler.

Vozna kolesa.

Ceniki se dobe za stonj in franko.

Miši, podgane, stenice ščurki!

Izdelovanje in razpošiljanje izkušenih radikalno učinkovitih uničevalnih pomočkov, za katere dobivamo vsak dan zahvalna pisma! — Proti podganam in mišim 5 K, proti ščurkom in rusom 5 — K, tinktura proti stenicam 2.—K. Prašek proti moljem K 2.— prašek proti mrčesom K 1.50 in 3.—, razprševalec zanj 1.20 K, tinktura proti človeškemu ušesu 1.50 K, prašek proti kurjim ušem K 2.—, mazilo proti ušem za živino 2.— K, prašek proti oblačilnim in perilnim ušem 2 K, tinktura proti vsakim bolham 1 K, 20. tinktura proti sadnemu in zelenjavnemu mrčesju (škodljivcem rastlin) 3 K, tinktura proti pasjim ušem K 1.50, Posebno učinkovita „Prevasil“ tinktura proti stenicam K 3.50. Pošilja po povzetju.

Zavod za uničevanje mrčesja M. JÜNKER, Zagreb 6 Petrinjska ul. 3 (Hrvaško).